

**TÜRKİYE EKONOMİSİ'NDE YABANCI SERMAYELİ FİRMALARIN AR-GE ETKİNLİKLERİNİN ANALİZİ:
MEVCUT DURUM, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Proje Başlığı	Türkiye Ekonomisi'nde Yabancı Sermayeli Firmaların Ar-Ge Etkinliklerinin Analizi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri
Taraflar	YASED , Uluslararası Yatırımcılar Derneği ODTÜ-TEKPOL , Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Politikaları Araştırma Merkezi
Kaynak	YASED, Uluslararası Yatırımcılar Derneği
Proje Liderleri	Doç. Dr Erkan ERDİL (METU TEKPOL) ve Doç. Dr. Mehmet Teoman PAMUKÇU (METU-TEKPOL)
Proje Ekibi	Yelda ERDEN, H. Tolga GÖKSİDAN, Emek KEPENEK
Proje Süreci	Ocak 2010- Ekim 2010
Projenin Özeti	<p>Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı sermayeli ya da çokuluslu firmaların Ar-Ge etkinliklerinin çözümlenmesine yönelik çalışmamızın nihai amacı politika önerileri oluşturmaktır. Bu çalışma birbirini tamamlayan üç bölümden oluşmaktadır.</p> <p>Birinci bölüm, çokuluslu firmaların Ar-Ge etkinliklerinin uluslararasılaşması sürecinde son yirmi yılda yaşanan değişiklikleri irdeleyen iktisat yazınından hareketle, Gelişmekte Olan Ülkelerin (GOÜ) bu sürece nasıl dahil olabileceklerine ve bu süreçte oynayabilecekleri rollerin saptanması ve incelenmesine yöneliktir. İlk olarak, son yirmi yılda yabancı firmaların GOÜ'lerdeki Ar-Ge faaliyetlerinin hem nicel hem de niteliksel olarak geçirdiği dönüşüm mercek altına alınmıştır. İkinci olarak, GOÜ'lerde artan yabancı firma Ar-Ge'sinin niteliği incelenmiştir. Üçüncü olarak, çokuluslu firmaları Ar-Ge faaliyetlerinin gittikçe artan bir bölümünü GOÜ'lere kaydırmaya iten etmenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Yazın taramasından da hareket edilerek, bu etmenler itici ve çekici güçler olarak ikiye ayrılmış ve incelenmiştir.</p> <p>İkinci bölümde, istatistiksel veriler kullanarak Türkiye ekonomisinde Ar-Ge faaliyetleri olan yabancı sermayeli firmaların sektör düzeyinde profili çıkarılmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yıllık Yapısal İş İstatistikleri ve Ar-Ge anketleri temel alınarak, yabancı sermayeli şirketlerin Türkiye ekonomisinde yoğun olarak faaliyet gösterdikleri sektörler ve bu sektörlerdeki toplam Ar-Ge harcamalarındaki payları incelenmiştir. TÜİK verileri üç yıllık bir gecikmeyle yayınlandığı için, İstanbul Sanayi Odası tarafından her yıl yayınlanan en büyük 500/1000 şirket ile ilgili veriler son 10 yıl (2000-2010 dönemi) için kullanılarak analiz tamamlanmıştır.</p> <p>Son olarak OECD ve UNCTAD kaynaklı veriler kullanılmıştır ve böylece çokuluslu firmaların Ar-Ge etkinliklerinin uluslararasılaşmasının başlıca GOÜ ve gelişmiş ülkeler bazında tablosu çıkarılmıştır. Bu bölümün amacı, Türkiye'nin bu alandaki konumunu belirlemek ve kestirimlerde bulunmaktır.</p> <p>Üçüncü bölümde, Türkiye Ekonomisi'nde faaliyet gösteren YASED üyesi firmaların yöneticileriyle 2010 yılında görüşmeler yapılmış, daha sonra firma temsilcilerinin katılımıyla düzenlenen bir SWOT analizi toplantısı ile bu firmaların Ar-Ge faaliyetleri ve vizyonları/planları irdelenmiştir. Görüşülecek şirketler listesinde Ar-Ge yapmayan ancak yapma potansiyeli yüksek olan firmalar da yer almıştır. Örnekleme, YASED Ar-Ge çalışma grubuna üye olan firmalardan oluşmuş, dolayısıyla hem Ar-Ge yapmakta olan, hem de kuvvetli bir Ar-Ge potansiyeline sahip oldukları halde Türkiye'de bu alanda herhangi bir faaliyeti olmayan şirketler de incelenmiştir. Görüşme yapılan şirketler ilaç, elektronik, bilişim ve otomotiv sektörlerinde faaliyet gösteren YASED üyesi firmalar arasından seçilmiştir. Bu dört sektörde faaliyet gösteren yabancı sermayeli şirketlerin, aralarında Ar-Ge direktörlerinin de bulunduğu üst düzey yöneticileriyle yapılan yüz yüze görüşmeler, Türkiye'nin Ar-Ge alanındaki konumunu belirlememizi sağlamıştır. Görüşmeleri izleyen SWOT analizi ise, yabancı şirketlerin Türkiye'yi bir Ar-Ge üssü olarak görebilmeleri için mevcut engelleri ve aynı zamanda da fırsatları netleştirmek açısından faydalı olmuştur.</p>

Anahtar Kelimeler	Yabancı Sermaye Yatırımları, Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge), Ar-Ge'nin uluslararasılaşması, Çokuluslu Şirketler, İnovasyon, İnovasyon Politikaları, Ulusal İnovasyon Sistemi, İnovasyon Kümeleri, Uyarlamaya Yönelik İnovasyon, Gelişmekte Olan Ülkeler, BRICs, Bilişim, İlaç, Otomotiv, Elektrik ve Elektronik
--------------------------	--